

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEIT VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE IN 2016-2017 IN DE GEMEENTE

Alblasserdam

Plaats : Alblasserdam
Gemeentenummer : 0482
Onderzoeksnummer : 292315
Datum onderzoek : 20 maart 2017
Datum vaststelling : 19 mei 2017

INHOUDSOPGAVE

	VOORWOORD	5
1	INLEIDING	7
2	VVE IN DE GEMEENTE ALBLASSERDAM	9
3	CONCLUSIES.	17
4	REACTIE VAN DE GEMEENTE.	19

VOORWOORD

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op voor- en vroegschoolse educatie (vve). In dit kader hebben alle gemeenten die middelen ontvangen voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) eind december 2016 een vragenlijst ontvangen.

Bij een steekproef van gemeenten voeren wij een nader onderzoek uit waarbij we gegevens verzamelen over het gemeentelijk beleid op het terrein van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs". De gemeente Alblasserdam is opgenomen in deze steekproef.

Dit rapport beschrijft in hoeverre de gemeente Alblasserdam in 2016-2017 voldoet aan de eisen ten aanzien van vve en welke ontwikkelingen de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden.

De hoofdinspecteur primair onderwijs en speciaal onderwijs,
dr. A. Jonk

1 INLEIDING

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar het gemeentelijke beleid ten aanzien van voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de gemeente Alblasserdam in 2016-2017.

De aanleiding van het onderzoek is een stelselonderzoek waarbij we bij een steekproef van gemeenten gegevens verzamelen over het gemeentelijk beleid op het terrein van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs".

De basis van het onderzoek is de door de gemeente ingevulde vragenlijst en de toelichting daarop in een gesprek met de gemeente. Vervolgens hebben wij de eisen met betrekking tot het vve-beleid beoordeeld en de ontwikkelingen in de afgelopen jaren in beeld gebracht.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- een gesprek met de betrokken beleidsambtenaar over het vve-beleid van de gemeente;
- analyse van de informatie in de vragenlijst en relevante beleidsdocumenten van de gemeente;
- informatie van het team Kinderopvang over GGD-toezicht in de gemeente;
- beoordeling van vve-beleid van de gemeente.

Toezichtkader

Als basis voor de beoordeling gelden de beoordelingscriteria toezichtkader voor- en vroegschoolse educatie voor gemeenten, zoals die te vinden zijn op:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-vroegschoolse-educatie/documenten/publicaties/2013/10/17/werkinstructie-toezichtkader-voor--en-vroegschoolse-educatie-gemeenten>.

Opbouw rapport

Hoofdstuk 2 geeft een beeld van het vve-beleid op gemeentelijk niveau. Daar wordt ingegaan op de ontwikkeling van de gemeente sinds de bestandsopname (paragraaf 2.1) en op de door de gemeente aangeleverde vve-documenten (paragraaf 2.2). Tenslotte geven wij in dit hoofdstuk een oordeel over het gemeentelijke vve-beleid (paragraaf 2.3). Hoofdstuk 3 bevat de conclusies over

het vve-beleid in de gemeente Alblasserdam. In hoofdstuk 4 wordt de gemeente uitgenodigd om kort te reflecteren op onze bevindingen en zo mogelijk aan te geven welke kwaliteitsontwikkelingen hieraan verbonden worden.

2 VVE IN DE GEMEENTE ALBLASSERDAM

De gemeente Alblasserdam heeft een digitale vragenlijst ingevuld. De digitale vragenlijst levert informatie over:

- wel of geen afspraken van de gemeente met de schoolbesturen en de houders over de doelgroepdefinitie, toeleiding, doorgaande lijn en resultaatafspraken;
- het bereik;
- de ontwikkelingen in het gemeentelijk vve-beleid;
- het aantal locaties met voorschoolse educatie.

De beoordeling van het gemeentelijke beleid is gebaseerd op de digitale vragenlijst, opgevraagde gemeentelijke beleidsdocumenten, eventuele aanvullende informatie en het gesprek met de gemeente (zie paragraaf 2.3).

Bij de beoordeling wordt gewerkt met een vierpuntsschaal:

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen.*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

2.1 **Ontwikkeling van vve in de gemeente Alblasserdam sinds de bestandsopname**

Sinds het vorige onderzoek naar de kwaliteit van vve in de gemeente Alblasserdam, heeft de gemeente op enkele onderdelen ontwikkelingen doorgemaakt. Zo zijn er afspraken gemaakt met de schoolbesturen en de peuteropvanginstelling over wat de resultaten van vve moeten zijn. Ook heeft de gemeente sinds 2014 regelmatig overleg met de schoolbesturen en peuteropvanginstellingen in het 0 tot 6 jarigen-overleg. De gemeente faciliteert tevens de professionalisering van de pedagogisch medewerkers, dit om de doorgaande lijn tussen peuterspeelzaal en school te versterken.

De gemeente Alblasserdam kent momenteel drie vve peuterspeelzalen die vallen onder één houder. Deze peuterspeelzalen hebben ieder 10 vve-kindplaatsen beschikbaar. Dit jaar komt er een vierde locatie bij van een andere organisatie, waar nog eens 3 kindplaatsen gereserveerd zijn voor vve.

2.2 Lijst met de vve-documenten die de gemeente Alblisserdam heeft aangeleverd

De gemeente heeft geen aanvullende documenten toegestuurd.

2.3 Het gemeentelijk vve-beleid

In deze paragraaf geven wij onze bevindingen weer over het gemeentelijke vve-beleid. Per domein is beschreven op welke punten wij het gemeentelijk beleid en uitvoering als voldoende ('3') beoordelen, waar nog verbeterpunten worden gezien, zowel zonder ('2') als met ('1') afspraken en op welke punten wij de gemeente als een voorbeeld voor anderen zien ('4').

Wij baseren onze bevindingen op de uitkomsten van de verificatie van de digitale vragenlijst door middel van documentenanalyse en gesprekken met vertegenwoordigers van de gemeente. Waar de bevindingen van de inspectie afwijken van het beeld uit de digitale vragenlijst van de gemeente wordt dit vermeld en onderbouwd.

HET GEMEENTELIJK VVE-BELEID		1	2	3	4
1A1	Definitie doelgroepkind			•	
1A2	Bereik			•	
1A3	Toeleiding			•	
1A4	Ouders		•		
1A5	Integraal vve-programma			•	
1A6	Externe zorg			•	
1A7	Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen		•		
1A8	Doorgaande lijn			•	
1A9	Resultaten			•	
1B	Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau			•	
1C	Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau			•	

DE VVE-CONDITIES		1	2	3	4
2A	GGD-rapport			•	

DE VVE-CONDITIES		1	2	3	4
2B	Gemeentelijk subsidiekader			•	

Wij publiceren jaarlijks ook een oordeel over het toezicht dat door de gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen wordt uitgevoerd. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Kinderopvang.

Toelichting:

'1' Verbeterpunten met een afspraak

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

'2' Verbeterpunten

1a4 Ouders

Net als in 2012 heeft de gemeente geen specifiek beleid geformuleerd om ervoor te zorgen dat de voorscholen ouders actief betrekken bij vve. Dit betekent dat de gemeente zelf geen doelen en beleid heeft geformuleerd en ook geen eisen stelt aan de vve-locaties om gericht ouderbeleid te formuleren. Hiermee mist de gemeente kansen om ouders als educatieve partner gericht in te zetten om de ontwikkeling van peuters - ook buiten de (geringe) vve uren op de voorschool - te stimuleren.

De gemeente ondersteunt wel activiteiten om het (voor)lezen te stimuleren. Alle ouders van baby's van 3 maanden ontvangen vanuit de gemeente - in samenwerking met de bibliotheek - informatie over Boekstart met als doel vroegtijdig kennismaken met boeken en het belang van voorlezen ter voorkoming van taalachterstand.

Ook zal het project 'Bibliotheek op school' komend jaar starten op de vve-peuterspeelzalen. De pedagogisch medewerkers volgen hiervoor in het najaar een scholing. Dit project bevordert ook het (voor)lezen.

1a7 Interne kwaliteitszorg

Evenals in 2012 heeft de gemeente geen afspraken met de vve-instellingen over hoe de kwaliteit van vve geëvalueerd, verbeterd en geborgd wordt. Hierdoor heeft de gemeente geen zicht op de brede kwaliteit van vve op de voorscholen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de kwaliteit van het pedagogisch en educatief handelen, het gebruik van het aanbod en de kwaliteit van de zorg en begeleiding. De komende harmonisatie van peuteropvang en kinderopvang biedt kansen om op dit gebied nadere afspraken met elkaar te maken.

'3' Voldoende

1a1 Definitie doelgroepkind

De definitie van een doelgroepkind is in de gemeente sinds 2012 niet gewijzigd. Het consultatiebureau bepaalt welk kind een indicatie voor vve krijgt. Hierbij betrekken ze risico's in de ontwikkeling. Dit betreft zowel risico's op het gebied van de taalverwerving als risico's op sociaal-emotioneel gebied.

1a2 Het bereik

Dit betreft zowel het aantal aangeboden kindplaatsen (voor hoeveel doelgroepkinderen zijn er 'plaatsen' gecreëerd) als het aantal bezette vve-kindplaatsen (hoeveel vve-kindplaatsen worden ook daadwerkelijk 'bezet' door doelgroepkinderen).

De gemeente geeft aan dat de bekostigingsgrondslag, die nog dateert uit 2009, uitgaat van zo'n 25 kinderen. Dit is gebaseerd op het aantal schoolgewichten, minus de drempel van 6 procent. Feitelijk zijn er in 2009 56 gewichtenkinderen, als ook de kinderen met een gewicht van de overige scholen, die niet boven de drempel uitkomen, meegeteld worden.

Circa 30 procent van deze 56 kinderen zit op een reformatorische basisschool. Hoewel deze kinderen steeds meer gebruik maken van de reformatorische peuterspeelzaal, is vier dagdelen voor deze ouders om principiële redenen nog vaak teveel. Deze peuterspeelzaal biedt bovendien nu geen vve aan.

De gemeente Alblasterdam bekostigt op dit moment 30 volledige vve plaatsen (4 dagdelen per week) voor kinderen met een vve-indicatie. Hiermee bereikt de gemeente ca. 50 peuters per jaar.

Voor deze vve-plaatsen is geen wachtlijst, waaruit de gemeente opmaakt dat alle peuters met een vve-indicatie, die door hun ouders aangemeld worden voor vve, ook daadwerkelijk een vve-aanbod krijgen.

Begin 2017 is een derde peuterspeelzaal van een andere aanbieder gestart. Hiervoor zijn 3 vve-plaatsen extra gerealiseerd.

Met de gemeente is besproken dat de komende harmonisatie goede kansen biedt om na te gaan of volledige bekostiging van een vve-plaats nog past binnen de afspraken rond harmonisatie van peuteropvang en kinderopvang of dat de bekostiging meer gelijkgetrokken kan worden.

1a3 De toeleiding

Sinds 2010 ligt de verantwoordelijkheid voor de toeleiding naar vve bij de peuterspeelzalen en het consultatiebureau. Een kind krijgt van het consultatiebureau een vve-indicatie, ouders kunnen daarmee het kind aanmelden bij één van de drie peuterspeelzalen die vve aanbieden (binnenkort vier).

Het consultatiebureau geeft de gemeente echter geen informatie over het aantal peuters dat jaarlijks geïndiceerd wordt. Dit betekent dat de gemeente niet precies weet hoeveel peuters met een indicatie geen vve volgen. Dit is nog een aandachtspunt in de afspraken met het consultatiebureau.

1a5 Integraal VVE-programma

Ten opzichte van 2012 zijn hier geen veranderingen opgetreden. Alle vve-locaties werken met hetzelfde geïntegreerde vve-programma. Ook is dit jaar gekozen voor de invoering van een ander kindobservatiesysteem. Hiervoor volgen de pedagogisch medewerkers binnenkort een scholing.

1a6 Externe zorg

De gemeente Alblasserdam beschikt over een heldere zorgstructuur voor peuters. Deze is vastgelegd in de documenten 'Processchema zorgstructuur CJG Alblasserdam' en 'Doorontwikkeling Zorglijn'. In het kader van passend onderwijs zijn nu ook uren beschikbaar gesteld voor de intern begeleiders van de basisscholen, waar de vve-peuterspeelzalen in of bij gevestigd zijn. De intern begeleiders kunnen de pedagogisch medewerkers ondersteunen bij zorg- en begeleidingsvragen.

1a8 Doorgaande lijn

Binnen de gemeente Alblasserdam wordt gewerkt met een standaard overdrachtsformulier. Daarnaast is er een 'warme' overdracht van vve-peuters naar de basisscholen.

Op andere vlakken streeft de gemeente naar steeds betere doorgaande lijnen. De inzet van de intern begeleiders van de basisscholen, de scholing gericht op opbrengstgericht werken en observeren en het project Bibliotheek op School, dat zowel in de peuterspeelzaal als binnen de basisschool wordt aangeboden, zijn daar voorbeelden van. De gemeente geeft wel aan dat de praktijk soms

weerbarstig is, waardoor een optimale doorgaande lijn moeilijk is te realiseren. Alleen al omdat peuters uitwaaiëren naar meerdere scholen.

1a9 Resultaten

De gemeente heeft met de schoolbesturen en de peuteropvangorganisatie afspraken gemaakt over wat de resultaten van vve moeten zijn. Hierbij hanteert de gemeente ambities gebaseerd op uitkomsten van de Cito-toetsen. Nu de vve-locaties met een ander kindvolgsysteem gaan werken, gaat de gemeente binnenkort met de partners bespreken of er nieuwe resultaatafspraken gemaakt kunnen worden, gebaseerd op deze kindvolgsystemen. De gemeente merkt dat de huidige afspraken te weinig houvast bieden om goede uitspraken over resultaten te kunnen doen.

1b Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau

Bij de vve-coördinatie op gemeentelijk niveau gaat het zowel om de sturing als om de uitvoerende coördinatie. De beleidsmedewerker vve van de gemeente initieert overleggen en werkgroepen, waarin vve besproken wordt. Zo is er een werkgroep 0 tot 6-jarigen, waar vve een belangrijk gespreksonderwerp is. Daarnaast is deze medewerker voorbereider voor de subsidies aan peuterspeelzalen, inclusief vve. De coördinatie op uitvoeringsniveau en inhoudelijk niveau ligt bij de peuteropvangorganisatie.

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

De gemeente heeft geen specifiek vve-beleid, dat geëvalueerd dient te worden. Wel vinden er jaarlijks evaluaties plaats binnen het LEA-overleg. De afspraken die de gemeente heeft met de LEA-partners worden dan geëvalueerd evenals het bereik en de ontwikkelingen van vve op de vve-locaties. Hierover wordt gerapporteerd.

2a GGD-rapport

De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt en dat er recente GGD-rapporten zijn. Dit betreft de basiskwaliteitseisen uit de Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen (art. 1.50 en 2.6) en de eisen aan de voorschoolse educatie (art. 1.50b en 2.8 en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie).

2b Gemeentelijk subsidiekader

De gemeente Alblasserdam kent een subsidiekader waarin uitsluitend de voorwaarden zijn opgenomen conform de wet op de Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

De gemeente heeft geen aanvullende voorwaarden opgenomen om de kwaliteit van vve in de gemeente te vergroten of stimuleren.

'4' Voorbeeld voor anderen

Er zijn geen indicatoren als voorbeeld voor anderen beoordeeld.

3 CONCLUSIES

De inspectie heeft op het niveau van de gemeente de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Alblasserdam beoordeeld.

De oordelen zijn gebaseerd op de antwoorden op de vragenlijst. De antwoorden van de gemeente zijn geverifieerd in gesprekken.

Conclusies gemeentelijk vve-beleid

De gemeente Alblasserdam voldoet aan de meeste eisen die de wet stelt aan gemeenten op het gebied van vve. Aandachtspunten liggen bij meer gericht ouderbeleid en het maken van afspraken over het evalueren en borgen van de kwaliteit van vve op de locaties.

De gemeente realiseert op dit moment voor 30 peuters een vve-aanbod. De harmonisatie van kinderopvang en peuteropvang is in volle gang. Dit biedt kansen om de ambities rond vve wellicht op te schroeven. Zo kan er beter zicht komen op de peuters die nog geen gebruik maken van vve, maar wel een vve-indicatie hebben. De rijksmiddelen kunnen anders verdeeld worden om meer vve-plaatsen te creëren en er kunnen meer kwalitatieve voorwaarden gesteld worden aan de vve-locaties om te garanderen dat er sprake is van kwalitatief goede voorschoolse educatie.

Deze ambities kan de gemeente vastleggen in gericht beleid, met heldere doelen, zodat jaarlijks nagegaan kan worden of deze doelen bereikt zijn.

Verbeterpunten

1a4 Ouders

1a7 Interne kwaliteitszorg

Voldoende oordelen

1a1 Definitie doelgroepkind

1a2 Bereik: het aantal kindplaatsen (peuters)

1a3 Toeleiding

1a5 Integraal VVE-programma

1a6 Externe zorg

1a8 Doorgaande lijn

1a9 Resultaten

1b VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau

1c Systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau

2a GGD-rapport

2b Gemeentelijk subsidiekader

4 REACTIE VAN DE GEMEENTE

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in gemeente Alblasserdam.

Daarnaast hebben wij de gemeente gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van het vve-beleid.

Hieronder geeft de gemeente haar reactie:

Als wethouder dank ik de onderwijsinspectie voor haar rapportage. Alblasserdam kan tevreden zijn over de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie. Dat neemt niet weg dat verbeteringen altijd mogelijk zijn, zoals ook in het rapport te lezen is.

Het college van Alblasserdam werkt met een samenlevingsagenda 2014-2018. Via deze samenlevingsagenda werken de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners samen aan het bereiken van de in de samenleving gewenste en noodzakelijke effecten. Deze agenda is een dynamisch document, dat gedurende de "looptijd" in gezamenlijkheid wordt ingevuld. Lokaal onderwijsbeleid/LEA maakt deel uit van de samenlevingsagenda.

Uw inspectierapport geeft ons handvatten om bijvoorbeeld de LEA verder te ontwikkelen. Specifieke aandachtspunten zijn hier dan ook ouderbeleid en interne kwaliteitszorg.

De LEA heeft als streven om kinderen en jongeren te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen die goed voorbereid hun toekomst tegemoet treden. Hiervoor wordt het onderwijs (en kinderopvang) niet als solitaire factor gezien, maar zien we als onderdeel van verschillende andere terreinen zoals economie, arbeidsmarkt, jeugdzorg, gezondheid en sport.

De samenlevingsagenda gaat uit van vertrouwen en van eigen verantwoordelijkheid. De gemeente faciliteert in sommige gevallen om gewenste en noodzakelijke effecten te bereiken, bijvoorbeeld door subsidieverstrekking. De harmonisatie per 1-1-2018 is een natuurlijk moment om onder andere de subsidievoorwaarden aan te scherpen: het formuleren van gericht ouderbeleid, evalueren van eigen kwaliteit, financiering van 2 extra dagdelen VVE, nieuwe resultaatafspraken.

In Alblasserdam blijven wij ons inzetten om de kansengelijkheid voor kinderen te bevorderen en onderwijsachterstanden tegen te gaan. Kwalitatief goede

kinderopvang die toegankelijk is voor alle kinderen, met een doorlopende leerlijn met het basisonderwijs, is hierbij essentieel.